
PRESENTACIÓ

La *Memòria del CES 2009, sobre l'economia, el treball i la societat de les Illes Balears* tanca el cicle de les quatre Memòries (2006-2009) que dibuixen el segon mandat del CES, el qual he tingut l'honor de presidir des de febrer de 2007, després de la presidència interina que a final del primer mandat va recaure en el vicepresident primer, el Sr. Josep Oliver Marí. Per això, aquesta presentació té una connotació especial, tant institucionalment com personalment.

Aquest segon mandat és hereu de les tasques iniciades al llarg del primer mandat (2001-2005), presidit pel Sr. Francesc Obrador Moratinos, el qual marca la fundació de la institució i la seva consolidació. D'aquesta herència cal destacar que s'ha mantingut l'activitat consultiva com un dels eixos bàsics de la nostra institució, amb 71 dictàmens realitzats en el primer mandat i 73 en aquest segon (fins el 6 d'octubre de 2010) i s'han finalitzat projectes tan significatius com els dictàmens d'iniciativa pròpia: sobre els Indicadors de sostenibilitat per a la Gestió Integrada de les Zones Costaneres de les Illes Balears (GIZC); sobre el sistema educatiu de les Illes Balears; sobre l'esport a les Illes Balears o també l'Informe sobre el sector de la construcció. Aquesta activitat ha continuat el seu camí amb l'informe que sobre el sistema sanitari de les Illes Balears tenim en curs d'estudi.

També és un fet destacable, al meu entendre, que sota la Presidència de l'Euroregió Pirineus Mediterrània per part del Govern de les Illes Balears, les tasques realitzades en suport de l'Euroregió s'han vist potenciades, amb la creació de la xarxa de CES de l'Euroregió. En aquest àmbit s'ha dut a terme una segona publicació de les II Jornades sobre l'Euroregió, celebrades a Palma el 25 i 26 de setembre de 2008. Com tampoc no és gens negligible la consolidació del CES de les Illes Balears dins la xarxa de CES autonòmics, mitjançant l'organització de les trobades de primavera i tardor d'enguany, amb l'organització de les Jornades de reflexió sobre el turisme social europeu, en primavera, i els principis i bones pràctiques en la implementació de les polítiques de sostenibilitat, aquesta tardor.

Però, per sobre de tot, vull destacar aquesta labor de consolidació i continuïtat de la institució, tot i els canvis que s'han produït al llarg d'aquests anys, en la composició del Plenari del CES, ja que dels 36 consellers titulars inicials, només 13 en continuen formant part i, al llarg d'aquests dos mandats, el nombre total de persones que han estat nomenades consellers (titulars i suplents) del CES assoleix la xifra de 95. Així, malgrat aquest nombre important de canvis que s'han produït, la institució ha preservat la seva coherència fundacional i ha continuat treballant a favor d'aconseguir les màximes quotes de consens dins de la nostra societat. És de justícia fer aquí un reconeixement a la feina feta per totes les conselleres i tots els consellers del CES, que han demostrat que han sabut prioritzar el valor del consens i l'interès general per sobre de la defensa dels interessos de part. En aquesta consolidació també hi ha jugat un paper prou important la solvència professional del personal tècnic i administratiu, tot i que també ha experimentat canvis en la seva composició, que ha mantingut un alt nivell d'eficàcia i compromís en les seves funcions.

Haver aconseguit la consolidació del consens i una major presència i projecció de la institució, a nivell local però també exterior, no deixa de ser una de les grans satisfaccions d'aquest període.

Amb aquesta idea de conjunt vull esmentar quines han estat les prioritats més genuïnes del segon mandat i que han marcat, en tot cas, un punt de reflexió més personal.

En aquesta línia he de palesar la preocupació creixent que, sobretot a partir de 2008 i molt especialment a partir de 2009, ha provocat l'esclat de la crisi econòmica, per a molts la més important des de l'any 1929. En aquest sentit, aquesta Presidència ha tingut una participació activa en tots els fòrums que per part del Govern de les Illes Balears s'han obert per debatre la situació econòmica i social, la seva evolució, la gravetat dels efectes negatius de la crisi i la proposta de solucions, que sempre s'ha fet a partir de la defensa dels valors més preuats per la nostra institució: el debat obert, la defensa de la raó i l'activació de propostes generades en un clima de defensa dels consens, la cohesió social i la recerca i preservació del benestar social.

Evidentment, una de les línies prioritàries ha estat la consolidació de la *Memòria del CES sobre l'economia, el treball i la societat de les Illes Balears*. Sense cap mena de dubte és la publicació que presenta, avui per avui, la informació més exhaustiva sobre l'economia, el treball i la societat de les Illes Balears. Això, evidentment, no seria possible sense els més de cent col·laboradors que directament i indirectament col·laboren en aquesta publicació, que compta amb una àmplia representació de professors de la UIB, tècnics superiors de la CAIB, professionals de prestigi del món de l'empresa i dels serveis professionals, empresaris, sindicats i associacions de l'economia social i solidària.

Del recull d'aquestes memòries vull fer un breu resum de les millores que s'han introduït per a anar actualitzant i ampliant la informació i el contingut de la nostra Memòria anual.

L'any 2006 dèiem que havíem parat un especial esment als temes dedicats al canvi climàtic i els estudis que sobre aquest tema s'han fet a Balears. També vàrem dedicar un requadre especial dedicat al *Marc Input-output de Balears, Mallorca, Menorca i Eivissa-Formentera*, on es va fer una anàlisi acurada del canvi estructural dels darrers vint anys. Un apartat nou es va dedicar a l'estudi del turisme de segona residència. Altrament, l'apartat que es va dedicar a l'estudi d'IMPACTUR 2006, i la seva comparativa amb l'IMPACTUR 1987, va posar de relleu els canvis estructurals de la nostra activitat principal. Per altra banda, es va incloure un apartat nou sobre el turisme urbà de Palma, que s'ha mantingut des de llavors, i que mostra la bona valoració dels diferents aspectes de Ciutat, i un altre sobre el turisme de segona residència. L'apartat dedicat a la societat del coneixement i de la informació va incloure un nou subapartat dedicat a la societat de la informació on es destaca el paper capdavanter de Balears, juntament amb Catalunya i Madrid, fet que corrobora la importància que té la societat civil en la incorporació de les tecnologies de la informació i la comunicació. L'apartat de la Seguretat Social va incloure per primera vegada informació fins aquell moment no existent pel que fa a la pensió mitjana per pensionista, i no per pensions. En aquest cas, dins l'arc mediterrani, es va poder comprovar que només Tarragona, Girona i València presenten imports superiors als de les Illes Balears. També es va fer un esforç per ampliar la informació de l'apartat de salut, tant pel que fa a l'anàlisi dels recursos sanitaris públics i privats, com a l'activitat assistencial, fet que s'ha mantingut en les edicions posteriors. A l'apartat dedicat als serveis socials es va dedicar un estudi monogràfic a les situacions de dependència, jugant el

CES un rol impulsor per fer front a les dificultats que representa la preparació d'un sistema d'informació que permeti comprendre, valorar i planificar l'actuació sobre les situacions de dependència. També cal destacar de la Memòria del 2006 l'apartat dedicat als indicadors de gènere de la dona. A part d'aquestes novetats, també va representar una tasca de continuïtat pel que fa a l'actualització del valor de l'índex de posició competitiva turística de Balears elaborat pel CES l'any 2005 i que, des de llavors, s'ha continuat actualitzant en les edicions posteriors. Igualment es va fer el mateix amb els índexs del CES elaborats a partir de l'any 2001 sobre la qualitat del treball i es va incorporar un tractament nou en la base de dades per incloure, sempre que ha estat possible, una classificació de les dades per gènere.

L'any 2007 es va detectar un canvi de cicle econòmic, que ara ja es reconeix com un cicle de forta desacceleració econòmica, els efectes negatius del qual avui en som tots plenament conscients. Així, destacàvem que es podia visualitzar perfectament una forta contracció de l'activitat econòmica, amb un simple cop d'ull a l'indicador global d'activitat del sector de la construcció, que presentava una caiguda negativa del 3,7% respecte al 2006. També hi destacàvem una sèrie de novetats en comparació a les Memòries dels anys anteriors, com una anàlisi més detallada de la crisi econòmica internacional que ja estava afectant el sistema financer internacional i que és la causa principal de la forta desacceleració econòmica del creixement de l'economia mundial. L'apartat de turisme va introduir una major desagregació pel que fa a les estades, les quals ens permeten estudiar el desglossament per temporades, nacionalitats, tipus d'allotjament i per illes. Una novetat important de la Memòria de l'any 2007 va ser analitzar per primera vegada la càrrega fiscal per comunitats autònomes, per illes i per municipis, on es comprovà que es dona conjuntament una situació de dèficit fiscal patit per les Illes Balears i una major pressió fiscal amb relació al PIB per càpita, que és la més alta de l'Estat. Cal dir que l'actualització dels índexs de qualitat del treball, des de 2007, s'han fet a partir d'un nou estudi del CES que va permetre ampliar el nombre d'indicadors i el nombre de dimensions a partir dels quals es calculen els índexs i, per tant, les dades s'ajusten millor a les noves realitats del mercat de treball de les Illes Balears. Igualment l'apartat de la Seguretat Social va incloure informació fins ara no existent pel que fa a les pensions per intervals d'edat, per gènere i per tipus de prestació. També va ser una novetat ampliar i millorar els indicadors sobre els nivells de benestar a partir de l'Enquesta de condicions de vida (ECV) de l'INE facilitada per l'IBESTAT, a partir de la qual s'ha pogut aportar informació sobre les desigualtats entre les Illes balears en termes de les condicions d'habitatge, de l'estat de salut i del nivell educatiu dels seus membres. Igualment, en l'anàlisi general de la taxa de llars en risc de pobresa s'hi va afegir, de manera complementària, un indicador específic de pobresa infantil. A l'apartat dedicat als serveis socials, s'hi va fer un estudi monogràfic per valorar els primers resultats sobre l'aplicació de la Llei de dependència. També cal destacar un nou apartat dedicat als indicadors de gènere de la dona, que es va ampliar a la Memòria de l'any 2008.

L'any 2008 es va continuar donant una importància rellevant a l'anàlisi de la crisi econòmica internacional que afecta el nucli dur de la política econòmica i està canviant el consens de Washington establert a partir dels anys vuitanta del segle passat i vigent fins a la crisi actual. Gràcies a la col·laboració amb l'IBESTAT, en l'apartat d'indústria es van presentar com a novetat les dades relatives a l'enquesta industrial, que han permès fer un estudi molt més exhaustiu del sector industrial a les Illes Balears alhora que, ens ha permès introduir un nou apartat dedicat a l'anàlisi dels serveis privats, a partir de l'ex-

plotació de les microdades de l'enquesta de serveis que fan l'INE i l'IBESTAT; aspectes aquests que s'han mantingut en la edició d'enguany. Igualment es va fer un esforç per millorar la informació de gènere relativa al mercat de treball i s'hi pogué comprovar que les Illes Balears presenten avanços continuats pel que fa a la participació de les dones en el mercat de treball. Quant a la Seguretat Social, es va ampliar l'anàlisi de les pensions contributives per gènere i es va quantificar que les pensions de jubilació dels homes superen en 14.841 les pensions de jubilació en vigor de les dones. Per import de les pensions de viduïtat en vigor, es va destacar que la pensió mitjana de les dones supera en un 26% la dels homes. En l'apartat de demografia i llar es va poder incloure més informació relativa al fenomen de la immigració, gràcies al fet que es va poder comptar també per accedir a l'enquesta de l'INE sobre immigració estrangera. Quant a l'apartat dedicat als serveis socials, s'hi va reestructurar el contingut i es va ajustar millor a la base estadística, molt condicionada per la dificultat que hi ha a l'hora de recopilar sistemàticament la diversitat de fonts que es troben en aquest camp d'actuació. Com a novetat destacada, es va incloure un apartat relatiu al desplegament de la Llei de dependència a les Illes Balears, que dona informació nova a partir de la base de dades EDAD, i del Govern mateix, sobre tot allò que afecta el desplegament del primer any de la Llei i que s'ha actualitzat i ampliat en la Memòria d'enguany.

La Memòria de l'any 2009, la darrera d'aquest segon mandat, presenta alguns canvis en l'índex respecte de les memòries anteriors. Així, i en relació amb el capítol I, que estudiava el "Panorama econòmic", l'anàlisi de les polítiques europees sobre l'ocupació, el diàleg social i la protecció social, abans ubicat en l'apartat de la Unió Europea, s'ha traslladat al capítol II ("Mercat de treball i polítiques d'ocupació"). També afecta el capítol I la nova ubicació de l'apartat relatiu a l'economia social i solidària, que abans estava inclòs en el capítol III "Qualitat de vida i estat del benestar". Igualment afecta el capítol I la inclusió final d'un nou apartat que analitza les mesures per a la reactivació econòmica adoptades pel Govern de les Illes Balears per fer front a la crisi econòmica. Finalment, l'apartat del sistema de la Seguretat Social, abans al capítol II, ara passa al capítol III, que és on més es desplega l'estudi de les polítiques socials i de benestar.

La preocupació pels efectes de la crisi econòmica s'han deixat notar per la cura amb que s'han analitzat els canvis d'orientació en la política econòmica internacional i europea. Es destaca com la feble articulació i coordinació de la política econòmica europea i la manca d'una veritable governança econòmica ha posat en perill l'euro i tota l'arquitectura institucional de la UE. Com aquesta feblesa ha propiciat l'especulació internacional contra el deute sobirà d'alguns països de la zona euro, especialment en el cas de Grècia, fins que la Unió Europea no va aprovar un pla de xoc d'ajudes i el BCE no va donar el pas decisiu, el 9 de maig, de garantir el deute emès en euros per part dels països de la zona euro, amb les contrapartides de la imposició de la consolidació de les polítiques fiscals i el compliment dels indicadors del pla d'estabilitat per 2013. En el cas de Balears, s'ha prioritzat l'anàlisi dels efectes de la crisi econòmica tant en el sector turístic com en el de la construcció. Cal destacar que la caiguda en picat de l'activitat constructora és la més important per als registres que tenim dels darrers quaranta anys, mentre que l'activitat turística ha aconseguit resistir millor els embats de la crisi econòmica internacional en termes relatius, comparada amb d'altres destinacions de "sol i platja" tant a nivell internacional -segons l'indicador de posició competitiva del CES- com a nivell de les altres comunitats autònomes del mediterrani i Canàries. En el cas del mercat de treball, s'ha volgut prioritzar l'anàlisi de la crisi econòmica incloent-hi tot un seguit d'apartats nous, com per

exemple, ampliar les dades relatives als ERO, a l'activitat del FOGASA i a la inspecció del treball, als joves i mercat de treball, a les polítiques d'ocupació, a la formació i la orientació per a l'ocupació i el reconeixement de l'experiència professional. D'aquesta anàlisi es pot destacar la caiguda importantíssima de l'ocupació i l'augment de l'atur, especialment en el col·lectiu jove sense especialització professional, així com que l'ocupació femenina s'ha comportat millor que la masculina. També s'ha continuat ampliant la col·laboració amb l'IBESTAT i s'ha pogut ampliar les informacions estadístiques als apartats del capítol III, en temes de salut, cultura, justícia i serveis socials.

Una reflexió final es desprèn de la lectura assossegada de la col·lecció d'aquestes quatre memòries del CES, juntament amb els dictàmens d'iniciativa pròpia i els informes: la urgència que ens planteja la crisi econòmica en trobar vies de modernització, capitalització i renovació dels nostre sistema productiu, del nostre capital humà i dels nostres serveis socials i de l'estat de benestar. No ens podem permetre no trobar solucions, ja que això podria representar un cost social molt elevat, especialment per a les noves generacions de joves, que volen accedir al mercat de treball i poder obrir-se, així, una esperança en el seu futur i en el d'aquesta societat. Aquest conjunt de documents del CES i de les reflexions que incorporen han posat l'accent en tres temes capitals per a la nostra societat: les polítiques de **R+D+i** i la posada en marxa dels tres plans de R+D+i, per part del Govern de les Illes Balears (on el CES hi ha jugat un paper rellevant, tant en la valoració del I Pla, com en la elaboració del III Pla, mitjançant l'organització de quatre seminaris internacionals, amb la participació d'experts de renom internacional); les **polítiques d'educació i de formació** a les quals el CES hi ha dedicat un dels seus dictàmens d'iniciativa pròpia més importants, i el **turisme**, on són clau l'èxit de les polítiques de modernització i millora de l'oferta turística, el paisatge i la sostenibilitat. Totes aquestes polítiques no són de curt termini, tampoc són de gestió fàcil i requereixen de grans dosis de consens social, per tal de poder assolir l'estatus de polítiques de Pacte d'Estat. Aquesta nova generació de polítiques actives consensuades requereixen d'un nou capital social, on la base de la seva capitalització es sustenta en institucions joves com el CES de les Illes Balears. Per això, la consolidació de la nostra institució no deixa de ser un element prou important per ajudar a consolidar el futur més competitiu i equitatiu per a la nostra societat.

Vull acabar aquest comentari sobre les novetats de les Memòries del CES, i d'aquests quatre anys del segon mandat, fent esment a una reflexió més global i comprensiva del que representen. Principalment, el consens que reflecteixen els dictàmens, memòries, actes i fòrums, organitzats o participats per la nostra institució, és sense cap mena de dubte un dels valors més preuats, complint així un dels mandats estatutaris que fonamenten la nostra actuació i raó de ser, al servei dels ciutadans de les Illes Balears.

Llorenç Huguet Rotger

President del Consell Econòmic i Social de les Illes Balears

COMISSIÓ DE TREBALL DE LA MEMÒRIA DEL
CES 2009 SOBRE L'ECONOMIA, EL TREBALL
I LA SOCIETAT DE LES ILLES BALEARS*

Antoni Lull Gilet *
(GRUP III, UIB)
* President

Isabel Guitart Feliubadaló
(GRUP I, CAEB)

Miquel Vidal Fullana
(GRUP I, CAEB)

Carlos Moreno Gómez
(GRUP II, UGT)

Diana Borràs Rhodes
(GRUP II, CCOO)

Javier Tejero Isla
(GRUP III, expert Govern de les Illes Balears)

IGUALMENT, PARTICIPEN EN AQUESTA
COMISSIÓ, AMB VEU I SENSE VOT:

Vicenç Tur Tur (GRUP I, CAEB), president de la Comissió de Treball d'Economia, Desenvolupament Regional i Medi Ambient.

Pere Albertí Huguet (grup III, Economia social), president de la Comissió de Treball d'Ocupació i Relacions Laborals.

Carme Orte Socias (grup II, UGT), presidenta de la Comissió de Treball d'Àrea Social.

Les sessions d'aprovació de l'índex i col·laboradors de la Memòria tenen lloc els dies 25 de novembre i 16 de desembre de 2009, i 21 de gener i 12 de febrer de 2010, i les sessions d'aprovació de la proposta dels capítols tenen lloc els dies 21 de juny, 5,12,19 i 26 de juliol, i 8 de setembre de 2010.

La Memòria del CES sobre l'Economia, el Treball i la Societat 2009 és aprovada, pel Ple en la sessió de 6 d'octubre de 2010.

* Nota: Composició actualitzada a 30 de setembre de 2010

ÍNDEXS DELS TÈCNICS I COORDINADORS DE LA MEMÒRIA DEL CES 2009 SOBRE L'ECONOMIA, EL TREBALL I LA SOCIETAT DE LES ILLES BALEARS

DIRECCIÓ I SERVEIS TÈCNICS

DIRECCIÓ

Ferran Navinés Badal
Assessor econòmic del CES

SECRETARIA GENERAL

Àngels Bellinfante Torres
Suplent de la secretària general del CES

SERVEIS TÈCNICS DEL CES

SERVEIS ECONÒMICS

Ferran Navinés Badal

SERVEIS JURÍDICS

Àngels Bellinfante Torres

BECARIS

Francesc Francés Socias
Caterina Thomas Vanrell
Pere Josep García Munar

COL·LABORADORS

Araceli García Ros
Catalina Pol Matheu
Carmen Santos Oliver

ÍNDEX DE COORDINADORS I COL·LABORADORS DE LA MEMÒRIA DEL CES 2009 SOBRE L'ECONOMIA, EL TREBALL I LA SOCIETAT DE LES ILLES BALEARS*

Miquel Alenyà Fuster (coord.)	Cultura, Llengua i Organitzacions associatives*	Antònia Galmés Truyols	
Joan Melià Garí	Capítol III.5	Jaume Giménez Duran	
Josep Lluís Riera Moll	Economia social i solidària*.	Josep Mateu Sbert	
Pere Albertí Huguet	Capítol I.16	Carlos Moreno Gómez	
Bartomeu Barceló Ginard	Sistema de promoció de l'autonomia personal i d'atenció a la dependència.	Antonio Nicolau Riutort	
	Capítol III.10	Maria Josep Ramos Montserrat	
Antoni Barceló Veny	Construcció. Habitatge.	Pilar Sánchez- Cuenca López	
Catalina Barceló Horrach	Capítol I.4.3*, I.7. Capítol III.7	Josep M ^a Vicens Gómez	
Silvia Carretero Quevedo	Demografia i llar.	Joan B. Llorens Beltrán	Administracions públiques i finançament autonòmic.
Ferran D. Lluch Dubon	Capítol III.1	de Heredia	Capítol I. 13.3, 13.4 , 13.5, i 13.6
Joan Carrió i Vidal	Comerç* i col·laboració al	Francisco Martínez Espinosa	Justícia i arbitratge*.
	Capítol III,4	Ladislao Roig Bustos	Capítol III.8
Josep Mallol Vicens	Capítol I.10	Onofre Martorell Cunill	Transport i comunicacions*.
Araceli García Ros		Carles Mulet Forteza	Capítol I.11
Josefa Mèndez González	Mercat de treball i Seguretat Social*.	Josep Ll. Oliver Torelló	Necessitats i serveis socials.
Erik Monreal Bringsvaerd	Capítol II		Capítol III.9
Antònia J. Puigròs Rebassa		Maria del Carme	Educació. Capítol III.6
Maria del Mar Ribas Mas		Orte Socias (coord.)	
Francesca Salvà Mut		Belen Pascual Barrio	
Javier Franconetti Manchado	Sector industrial*. Capítol I.6	Lluís Ballester Brague	
Florencio Ingelmo Sánchez	Seguretat Social. Capítol III.3*	Margalida Payeras Llodrà	Institucions financeres.
Araceli Garcia Ros			Capítol I.12
Joan Llobera Cànaves (coord.)	Salut i serveis sanitaris.	Llorenç Pou Garcias	Benestar econòmic i distribució de la renda
	Capítol III.3		Capítol III.2
Elena Cabeza Irigoyen		Pere Salvà Tomàs	El sector primari. Capítol I.5
Josep M ^a Carbonero Malberti		Bàrbara Terrasa Pont	Societat del coneixement i de la informació.
Núria Cases Porcel		Maria Díaz Codina	Capítol I.15
Micaela Comendeiro Maaloe		Gemma Giménez Duran	
Juli Fuster Culebras		Lluís Vallcaneras Nebot	Medi ambient. Capítol I.14
		Macià Blázquez Salom	Apt. 14.8

* Nota: els apartats de la Memòria que no figuren en aquest índex han estat elaborats pels Serveis Tècnics del CES i els que incorporen (*) han comptat amb la seva col·laboració.

ÍNDEX GENERAL

CAPÍTOL I. PANORAMA ECONÒMIC	1
1. PANORAMA INTERNACIONAL	11
1.1. L'evolució econòmica internacional i de les grans regions econòmiques	11
1.2. Els Estats Units	19
1.3. La Unió Europea (zona euro).....	20
1.4. El Japó	20
1.5. La resta del món	20
1.6. Mercats de treball	21
2. UNIÓ EUROPEA	25
2.1. Introducció	25
2.2. Perspectives econòmiques (zona euro).....	27
2.3. La política econòmica i monetària	29
2.3.1. Els programes nacionals de reforma en el context de crisi.....	29
2.3.2. Anàlisi de la política monetària i l'evolució de l'euro	30
2.4. La política regional.....	32
3. ECONOMIA ESPANYOLA	35
3.1. Evolució econòmica	35
3.2. Els sectors productius	37
3.2.1. El sector primari	37
3.2.2. La indústria i l'energia	37
3.2.3. La construcció	38
3.2.4. Els serveis	38
3.3. La inflació	40
3.4. El sector públic	41
3.5. Educació i societat del coneixement	42
3.5.1. Situació del sistema educatiu espanyol en el procés de Lisboa	42
3.5.2. La qualitat del sistema educatiu espanyol	44

4. EL PANORAMA ECONÒMIC DE LES ILLES BALEARS	47
4.1. Introducció	47
4.2. L'anàlisi de l'oferta productiva	47
4.2.1. L'anàlisi de l'oferta productiva de les Illes Balears i per illes	48
4.2.2. L'anàlisi de l'oferta productiva de les Illes Balears i per comunitats autònomes	53
4.2.3. El teixit empresarial balear	65
4.3. L'anàlisi de la demanda de les Illes Balears i per comunitats autònomes...	65
4.4. La inversió estrangera	76
4.5. Els preus	77
4.6. L'evolució de la renda real per càpita i els seus determinants	80
4.6.1. L'evolució de la renda real per càpita	80
4.6.2. L'evolució dels factors determinants de l'evolució de la renda real per càpita: la productivitat i els factors demogràfics	80
4.7. L'estalvi, la inversió i la capacitat de finançament	87
4.8. La distribució funcional de la renda	88
5. EL SECTOR PRIMARI	91
5.1. Introducció	91
5.2. Els recursos humans en el sector primari	92
5.3. El subsector agrari	94
5.3.1. Els trets generals	94
5.3.2. L'agricultura	96
5.3.3. La ramaderia	97
5.4. El subsector forestal	99
5.5. La pesca	99
6. SECTOR INDUSTRIAL	101
6.1. Introducció	101
6.2. L'evolució de les empreses industrials	104
6.3. L'evolució de l'ocupació	104
6.4. L'evolució de les branques industrials	105
6.4.1. Dades generals de l'enquesta industrial	106
6.4.2. Principals resultats de l'enquesta industrial per branques d'activitat	109
6.4.3. L'energia	111
6.4.4. Les indústries relacionades amb el sector de la construcció	112
6.5. La inversió industrial	112
7. CONSTRUCCIÓ	113

7.1. Introducció	113
7.2. Factors de producció	115
7.2.1. Materials de construcció	115
7.2.2. L'ocupació	116
7.2.3. Els costos dels factors	117
7.3. La producció	118
7.3.1. La inversió pública	118
7.3.2. La inversió privada	120
8. ELS SERVEIS PRIVATS	127
8.1. Introducció	127
8.2. Principals macromagnituds	128
8.3. Principals coeficients	128
8.4. L'ocupació	131
8.5. L'estacionalitat	133
9. TURISME	135
9.1. Introducció	135
9.2. Evolució dels principals mercats turístics internacionals competidors de les Balears	136
9.3. L'índex de posició competitiva turística de les Balears (IPCTB)	136
9.4. L'evolució de les Balears en relació amb les comunitats autònomes competidores de les illes en turisme nacional i internacional	138
9.4.1. L'evolució de les Illes Balears en relació amb les comunitats autònomes competidores en el segment de sol i platja en turisme nacional	139
9.4.2. L'evolució de les Illes Balears en relació amb les comunitats autònomes competidores en el segment de sol i platja en turisme internacional	140
9.5. Anàlisi sintètica dels principals indicadors de demanda a les Illes Balears: turistes arribats, estada mitjana, i estades totals	141
9.6. La demanda turística a les Balears des del punt de vista de les arribades ...	143
9.6.1. El nombre de turistes arribats a les Balears	143
9.6.2. Els mitjans de transport dels turistes arribats i la distribució per illes	144
9.6.3. El <i>hub</i> de l'aeroport de Palma i el transport aeri de baix cost i baix preu	146
9.6.4. Les arribades turístiques per nacionalitats, per via aèria i per illes ...	147
9.7. La demanda turística a les Illes Balears des del punt de vista de l'estada mitjana i les estades	149
9.7.1. L'estada mitjana diürna per temporada alta, mitjana i baixa, per illes, per nacionalitats i per tipus d'establiment	149

9.7.2.	L'anàlisi de les estades	151
9.8.	La despesa turística de les Balears	158
9.9.	Dades resum de les arribades i estades per les Balears i per illes	158
9.9.1.	Dades resum de les Balears	165
9.9.2.	Dades resum de Mallorca	165
9.9.3.	Dades resum de Menorca	165
9.9.4.	Dades resum de les Pitiüses	165
9.10.	L'estacionalitat	165
9.10.1.	L'estacionalitat de les arribades a les Balears	165
9.10.2.	L'estacionalitat de les arribades per illes	167
9.10.3.	L'estacionalitat per mitjans de transport	168
9.10.4.	Els programes desestacionalitzadors	168
9.11.	El perfil del turista	172
9.12.	El nivell de fidelització i de satisfacció dels turistes arribats a les Balears	172
9.13.	L'oferta turística a les Balears	172
9.13.1.	La capacitat de l'oferta d'allotjament per illes	172
9.13.2.	El nivell d'ocupació dels establiments turístics	177
9.13.3.	El tot inclòs	180
9.13.4.	L'oferta complementària	180
9.13.5.	La diversificació dels productes turístics	184
9.13.6.	El turisme urbà a Palma	186
9.14.	L'ocupació laboral en el sector de l'hostalatge i la restauració	187
9.15.	Els indicadors de turisme sostenible.....	189
10.	COMERÇ	193
10.1.	Introducció	193
10.2.	Estructura empresarial del sector comercial	194
10.3.	Els centres comercials	196
10.4.	Principals agregats del sector comercial	196
10.4.1.	Grans trets del sector del comerç a les Illes Balears i a l'Estat Espanyol	196
10.4.2.	Anàlisi del sector del comerç a les Illes Balears	198
10.5.	Evolució conjuntural del comerç al detall	201
11.	TRANSPORTS I COMUNICACIONS	203
11.1.	Introducció	203
11.2.	Macromagnituds del sector del transport i les comunicacions	203
11.2.1.	Principals macromagnituds del sector del transport i comunicacions	204

11.2.2. Macromagnituds del mercat laboral.....	207
11.2.3. Principals indicadors dels transports.....	207
11.3. Anàlisi de la conjuntura	215
11.3.1. El transport per via marítima.....	215
11.3.2. El transport de passatgers per via aèria.....	221
11.3.3. El transport regular de passatgers per carretera	221
11.3.4. El transport de passatgers per ferrocarril i metro	222
11.3.5. Les activitats postals	223
11.3.6. Les telecomunicacions	223
12. INSTITUCIONS FINANCERES	225
12.1. Introducció	225
12.2. Les entitats bancàries	226
12.2.1. La dimensió de la xarxa d'oficines	226
12.2.2. El servei bancari	228
12.2.3. El crèdit dels bancs, de les caixes d'estalvis i de les cooperatives de crèdit a les Illes Balears	228
12.2.4. Els dipòsits en els bancs, en les caixes d'estalvis i en les cooperatives de crèdit a les Illes Balears	234
12.2.5. El flux financer de les Illes Balears	235
12.2.6. La productivitat de les entitats bancàries	236
12.3. La Societat de Garantia Recíproca (ISBA).....	237
12.4. El mercat de la borsa	238
13. ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES I CÀRREGA FISCAL.....	241
13.1. Anàlisi pressupostària	241
13.2. La comunitat autònoma	241
13.2.1. El pressupost de l'administració general	241
13.2.2. El deute acumulat	251
13.3. Consells Insulars	251
13.4. Ajuntaments	254
13.5. L'administració de l'Estat	256
13.6. La càrrega fiscal a les Balears	258
13.6.1. La pressió fiscal a nivell local.....	266
14. MEDI AMBIENT	269
14.1. Introducció	269
14.2. Recursos naturals.....	269
14.2.1. El territori.....	269
14.2.2. L'aigua	271

14.2.3. L'energia.....	273
14.3. Els residus	274
14.4. El litoral	277
14.5. El patrimoni natural.....	278
14.5.1. La vegetació.....	278
14.5.2. La fauna.....	280
14.6. Altres àmbits	281
14.6.1. La qualitat de l'aire.....	281
14.6.2. L'educació ambiental.....	282
14.6.3. L'Agenda Local 21.....	283
14.7. Estat del medi ambient a les Illes Balears.....	284
14.8. Els indicadors de sostenibilitat socioecològica de les Illes Balears (2003-2008)	285
15. SOCIETAT DEL CONEIXEMENT I DE LA INFORMACIÓ	295
15.1. Introducció	295
15.2. Anàlisi del sistema d'innovació de les Illes Balears	296
15.3. Els resultats de la política d'R+D+i	302
13.3.1. Eix de la gestió del talent.....	302
13.3.2. Eix de la recerca.....	303
13.3.3. Eix de la innovació.....	305
13.3.4. Eix de la transferència de coneixement.....	306
13.3.5. Eix del capital social i governança.....	308
13.3.6. Plan avança.....	309
15.4. Societat de la informació.....	310
16. ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA.....	313
16.1. Productors de mercat.....	313
16.1.1. Cooperatives.....	313
16.1.2. Societats laborals.....	316
16.1.3. Confraries de pescadors.....	317
16.1.4. Ocupació registrada.....	318
16.2. Institucions financeres socials.....	318
16.2.1. L'estalvi ètic.....	319
16.2.2. Mont de pietat de les Balears.....	319
16.2.3. Caixa Rural.....	319
16.2.4. L'obra social de les caixes d'estalvi.....	319
16.3. Asseguradors d'economia social.....	320
16.3.1. Empreses asseguradores.....	320
16.3.2. Mútues i mutualitats.....	320

16.4. Iniciatives de responsabilitat social corporativa.....	320
16.5. Fundacions.....	321
16.6. Productors de no mercat.....	321
16.6.1. Iniciatives de comerç just i botigues solidàries.....	322
16.6.2. Iniciatives mediambientals i d'inserció sociolaboral.....	323
16.6.3. Iniciatives laborals d'integració de persones amb discapacitats.....	323
16.6.4. Empreses d'inserció.....	323
16.6.5. Xarxa d'economia alternativa i solidària (REAS).....	324
16.7. Iniciatives de caràcter humanitari.....	324
16.7.1. La Creu Roja.....	324
16.7.2. Els fons de cooperació i solidaritat.....	324
17. LES MESURES PER A LA REACTIVACIÓ ECONÒMICA.....	325
17.1. Introducció.....	325
17.2. Aspectes i condicions assolits.....	326
17.2.1. Manteniment de les inversions públiques.....	326
17.2.2. Mesura del pla d'agilització de les tramitacions administratives.....	316
17.2.3. Mesures de gestió financera.....	327
17.2.4. Injecció de liquiditat immediata al sistema.....	328
17.2.5. Mesures fiscals.....	328
17.2.6. Sortida d'estocs d'habitatges al mercat d'HPO.....	328
17.2.7. Pla de reactivació de l'ocupació: creació de nous llocs de feina.....	329
17.2.8. Modernització del sector turístic.....	330
17.2.9. Més inversions en innovació, punta de llança del futur.....	330
17.2.10. Nou impuls social: més atenció a la família, a la gent gran i als sectors més vulnerables.....	331
17.2.11. Suport a una economia de serveis.....	331
17.2.12. Noves mesures de formació amb impacte a curt termini.....	332
17.2.13. Iniciatives de governança econòmica.....	332
17.2.14. Racionalització del sector públic.....	333
CAPÍTOL II. MERCAT DE TREBALL I POLÍTIQUES D'OCUPACIÓ.....	335
1. Introducció.....	339
1.1. Panorama general del mercat de treball.....	339
1.1.1. El panorama europeu i nacional i el balanç de l'estratègia europea d'ocupació, el diàleg social i la protecció social.....	339
1.1.2. Panorama general del mercat de treball a les Balears.....	345
1.1.3. Anàlisi de l'ocupació segons l'enquesta de població activa: resum de dades generals.....	359

1.1.4. Anàlisi comparada de les taxes d'activitat, d'ocupació i d'atur de les Balears i d'altres comunitats autònomes.....	364
1.1.5. L'índex de Qualitat del Treball (IQT).....	372
1.2. Anàlisi del mercat de treball de les illes Balears: trets i tendències.....	377
1.2.1. L'ocupació per situacions laborals	377
1.2.2. L'estacionalitat	379
1.2.3. La temporalitat	380
1.2.4. La població ocupada i assalariada per tipus de jornada, sexe i sector econòmic.....	382
1.2.5. L'atur i les demandes d'ocupació	384
1.2.6. La contractació	389
1.2.7. L'impacte de la crisi en el mercat de treball de les illes Balears.....	392
1.3. Joves i mercat de treball	394
1.3.1. Afiliació a la seguretat social.....	395
1.3.2. Atur registrat.....	396
1.3.2. Contractació.....	397
1.4. Les polítiques d'ocupació a les illes Balears.....	399
1.5. La formació, l'orientació per a l'ocupació i els instruments del sistema nacional de qualificacions professionals.....	403
2. Relacions laborals a les Illes Balears.....	409
2.1. La negociació col·lectiva.....	409
2.1.1. Anàlisi comparada de la negociació col·lectiva de la CAIB en relació amb la resta d'Espanya.....	410
2.1.2. El tractament de la flexiseguretat en els convenis col·lectius de la CAIB	411
2.2. Conflictivitat laboral i resolució de conflictes.....	418
2.2.1. Conflictivitat judicial.....	418
2.2.2. Conflictivitat extrajudicial.....	419
2.3. Absentisme laboral.....	422
3. La seguretat i la prevenció de riscos laborals.....	423
3.1. La negociació col·lectiva i la prevenció de riscos laborals.....	424
3.2. La sinistralitat laboral.....	425
CAPÍTOL III. QUALITAT DE VIDA I ESTAT DEL BENESTAR.....	429
1. LA POBLACIÓ DE LES ILLES BALEARS.....	437
1.1. La dinàmica de la població.....	437
1.2. Els components de la dinàmica demogràfica.....	445
1.2.1. La natalitat i la fecunditat.....	446

1.2.2. La nupcialitat	452
1.2.3. La immigració	458
2. BENESTAR ECONÒMIC, DISTRIBUCIÓ DE LA RENDA I POBRESA.....	461
2.1. Introducció	461
2.2. El nivell i la distribució de rendes	463
2.3. La pobresa relativa a les illes Balears.....	465
3. EL SISTEMA DE LA SEURETAT SOCIAL.....	469
3.1. Introducció.....	469
3.2. Els ingressos per la recaptació de quotes de la seguretat social.....	469
3.3. La despesa en prestacions de la seguretat social.....	470
3.3.1. La despesa en pensions contributives.....	470
3.3.2. Anàlisi dels subsidis i altres prestacions.....	475
3.3.3. Les prestacions de protecció per l'atur.....	477
3.3.4. Resum de les prestacions socials a les illes Balears.....	478
4. SALUT, QUALITAT DE VIDA I SERVEIS SANITARIS	481
4.1. Salut i qualitat de vida	481
4.1.1. Malalties de declaració obligatòria.....	482
4.1.2. Interrupcions voluntàries de l'embaràs.....	491
4.1.3. Mortalitat i salut	493
4.1.4. Estratègia de cures pal·liatives de les illes Balears.....	501
4.2. Els serveis sanitaris	504
4.2.1. Finançament de la salut	504
4.2.2. L'assegurament sanitari	507
4.2.3. Els recursos assistencials	508
4.2.4. L'activitat assistencial	514
4.3. Formació, investigació i innovació en matèria sanitària.....	522
4.4. Reforma de la salut pública.....	524
5. CULTURA, LLENGUA I ORGANITZACIONS ASSOCIATIVES.....	527
5.1. Introducció.....	527
5.2. Els pressuposts.....	528
5.3. Les arts plàstiques	529
5.3.1. La programació institucional, les fundacions i els museus	529
5.3.2. La programació comercial	532
5.4. La música	532

5.4.1.	Els festivals	533
5.4.2.	«Un hivern a Mallorca»	534
5.4.3.	La Fundació Sa Nostra	534
5.4.4.	La Fundació La Caixa	535
5.4.5.	Discogràfiques	535
5.4.6.	La Fira del Disc	535
5.4.7.	La música al Teatre Principal de Palma	535
5.4.8.	Entitats vinculades a la música	535
5.5.	L'edició	536
5.6.	El teatre	537
5.6.1.	L'activitat als teatres i als auditoris	537
5.6.2.	La projecció a l'exterior	538
5.7.	Cinema	540
5.7.1.	El cinema comercial	540
5.7.2.	El cinema de filмотeca	541
5.8.	Els mitjans de comunicació	541
5.8.1.	Els mitjans de comunicació escrits	541
5.8.2.	La ràdio	543
5.8.3.	La televisió	544
5.9.	L'extensió dels coneixements de llengua catalana.....	544
5.9.1.	Pla general de normalització lingüística	544
5.9.2.	La llengua catalana en el sistema escolar.....	545
5.9.3.	Ensenyament de català als adults.....	546
5.10.	Organitzacions associatives.....	550
5.10.1.	Les organitzacions associatives	550
5.10.2.	El dret d'associació al nostre país	551
5.10.3.	L'evolució de les associacions registrades. Una mirada retrospectiva.....	552
6.	EDUCACIÓ	555
6.1.	El sistema escolar de les Illes Balears	555
6.1.1.	La situació educativa a les Illes Balears	555
6.1.2.	L'escolarització de l'alumnat estranger	572
6.1.3.	Accions d'atenció a la diversitat i iniciatives formatives.....	581
6.2.	Els estudis universitaris a les Illes Balears (2009-2010).....	586
6.2.1.	El context dels estudis universitaris a les Illes Balears.....	586
6.2.2.	Reforma dels plans d'estudi per adaptar-los a l'Espai Europeu d'Educació Superior (EEES).....	588
6.2.3.	Alumnat universitari.....	589
6.2.4.	Evolució de la matrícula en els darrers anys	590

6.2.5. La UNED i la UOC en l'oferta i la demanda dels alumnes de la CAIB	592
6.2.6. Estudis de tercer grau i investigació a la UIB	593
6.2.7. Professorat de la UIB	594
6.2.8. Personal d'administració i serveis	596
6.2.9. Pressupost.....	596
7. HABITATGE	599
7.1. La situació de l'habitatge a les Illes Balears	599
7.2. Inversió residencial: evolució i expectatives	600
7.3. La demanda.....	601
7.4. La variació de l'estoc d'habitatges nous.....	601
7.5. La recessió de 1990-1993 enfront de l'actual.....	602
7.6. Els factors de la demanda residencial.....	603
7.6.1. El factor demogràfic.....	603
7.6.2. El factor financer.....	604
7.7. Accessibilitat a la propietat de l'habitatge.....	606
7.8. Lloguer d'habitatge.....	607
7.9. Plans d'accés a l'habitatge i rehabilitació.....	608
8. JUSTÍCIA I ARBITRATGE	611
8.1. Introducció	611
8.2. Els jutjats i els tribunals	612
8.2.1. El tribunal superior de justícia de les Illes Balears	612
8.2.2. L'audiència provincial	613
8.2.3. Partit Judicial de Palma	613
8.2.4. Partit Judicial d'Inca	615
8.2.5. Partit Judicial de Manacor.....	616
8.2.6. Partit Judicial d'Eivissa	616
8.2.7. Partit Judicial de Maó	616
8.2.8. Partit Judicial de Ciutadella	617
8.3. La Fiscalia	617
8.3.1. L'àmbit penal	617
8.3.2. Els judicis ràpids	620
8.3.3. La vigilància penitenciària	620
8.3.4. La jurisdicció de menors	621
8.3.5. La comissió d'assistència jurídica gratuïta	622
8.3.6. L'activitat de la fiscalia	622
8.4. L'arbitratge	624

8.4.1. La Direcció General de Consum	624
8.4.2. La Direcció General de Transports	624
8.4.3. Serveis d'arbitratge de la Cambra de Comerç	624
9. SERVEIS SOCIALS	625
9.1. Serveis socials: indicadors de recursos i necessitats	625
9.1.1. Introducció.....	625
9.1.2. Serveis socials d'atenció primària	626
9.1.3. Atenció a la infància i l'adolescència	627
9.1.4. Mesures imposades a menors infractors.....	629
9.1.5. Serveis socials a les persones majors.....	630
9.1.6. Serveis socials a persones amb discapacitat	631
9.1.7. Serveis socials a dones	631
9.1.8. Serveis per a minories culturals i immigrants nous.....	632
9.1.9. Prestacions econòmiques dels serveis socials	633
9.1.10. Altres prestacions econòmiques.....	633
10. EL SISTEMA DE PROMOCIÓ DE L'AUTONOMIA PERSONAL I D'ATENCIÓ A LA DEPENDÈNCIA (SAAD)	635
10.1. Introducció	635
10.2. La població beneficiària del SAAD	638
10.2.1. La gent gran	638
10.2.2. Els familiars cuidadors.....	639
10.3. Desplegament del SAAD a les Illes Balears	640
10.3.1. Implantació i calendari de desplegament de la llei	641
10.3.2. Desenvolupament normatiu	641
10.3.3. Característiques específiques de les Illes Balears: territori i organització institucional. Acords entre institucions	641
10.3.4. Població beneficiària del SAAD	644
10.4. Places del catàleg dels serveis de dependència i promoció de l'autonomia	649
ÍNDEX DE QUADRES I GRÀFICS*	653
Índex de quadres	653
Índex de gràfics	664

* Els índexs de quadres i gràfics de l'annex estadístic es poden consultar al CD-card i a la web: ces.caib.es